

DOI: 10.7596/taksad.v6i2.651

Citation: Çağlayan, E., & Kıratlı, A. (2017). Türkiye’de Sanatçı Adayı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının 2000 Yılı Sonrası Gelişimi. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 473-484. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i2.651>

Türkiye’de Sanatçı Adayı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının 2000 Yılı Sonrası Gelişimi¹

Development of Turkish Higher Education Institutions Educating Candidate Artists After 2000

Evrin Çağlayan², A. Dilek Kıratlı³

Abstract

The aim of this study is to present the qualitative development of Turkish higher education institutions that educating candidate artists after 2000. Obtained data and documents were organized according to this development and were analyzed in order to provide current information about these higher education institutions. The study deals with two main themes. The first theme contains developments between 1983 and 2000, and the second theme contains developments between 2000 and 2016. In the study, it has been found that the number of higher education institutions that training candidate artists follow a steady increase after 2000 and their numbers reached to 70 in 2016. The relevant literature show that some faculties of fine arts were established without planning and analysis about the needs of academic and administrative staff, technical and spatial structure, employment opportunities after graduation. Because of this reason, these faculties could not reach a sufficient number of academic staff, could not provide the minimum physical conditions and could start education approximately 3 or 4 years after their establishment.

Keywords: Art education, Candidate artist, Fine arts, High education institutions, Painting lessons.

¹ Bu çalışma, yazarın doktora tezinden üretilmiştir. This study compiled from the author's doctoral thesis.

² Assist. Prof. Dr., Karabük University, Department of Painting. E mail: ecaglayan@karabuk.edu.tr

³ Assoc. Prof. Dr., Anadolu University, Department of Fine Art Education. E mail: aderkara@anadolu.edu.tr

Öz

Bu çalışma, sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 2000 yılı sonrası niceliksel gelişimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma ile ilgili elde edilen bilgi ve belgeler bu gelişim sürecine göre düzenlenmiş ve ilgili yükseköğretim kurumları hakkında güncel bilgileri sunmak amacıyla analiz edilmiştir. Çalışma bulguları iki ana tema üzerinden sunulmuştur. Birinci tema 1983-2000 yılları arasında yaşanan gelişmeleri, ikinci tema ise 2000 yılından günümüze kadar olan gelişmeleri kapsamaktadır. Çalışmada, sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının sayısının 2000 yılı sonrasında düzenli bir artış izlediği ve 2016 yılında 70'e yükseldiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda; yeterli planlama, mezuniyet sonrası istihdam olanakları, teknik ve mekânsal altyapı ihtiyaçları, akademik ve idari kadrolar, aday öğrenci kaynakları gibi hususlar göz ardı edilerek yeni fakültelerin kurulduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, pek çok fakültenin yeterli öğretim elemanı sayısına ulaşamadığı, asgari fiziki koşulları sağlayamadığı ve kuruluşlarından ancak 3-4 yıl sonra eğitim-öğretime başlayabildikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, Sanatçı adayı, Güzel sanatlar, Sanatçı yetiştiren kurumlar, Resim dersleri.

Giriş

Türkiye'de sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının eskiye dayanan temelleri vardır. Tarihi kaynaklara göre Türklerin; Orta Asya'da ilk kez görüldükleri yüzyıldan, Cumhuriyet dönemine kadar güzel sanatlara önem verdikleri görülür. 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü durdurmak amacıyla askeri ve eğitim alanında gerçekleştirilen yenilikler sonucu, resim derslerinin, önce askeri, daha sonra da sivil okulların programlarına dahil edildiği görülmektedir. 1773'de açılan Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, 1796'da açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun, 1827'de açılan Tıbbiye ve 1835'de Harbiye mekteplerinde Batılı anlamda müfredat programları uygulanmış ve bu programlarda, önceleri askeri amaçla da olsa resim derslerine yer verilmiştir (Özsoy, 2003).

Belirtilen askeri okulda, daha çok askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmeye başlanmış; böylece batı perspektif kuralları ile nesneyi iki boyutlu yüzey üzerinde modle ederek göstermeye yarayan ışık gölge uygulaması gibi kurallar, resim eğitiminin programı içinde yer almıştır (Tansuğ, 1993). Bu kurumlarda verilen resim dersleri, bugün ulaşılan

seviyenin ilk hareketleri olması bakımından önemlidir.

Resim derslerinin askeri okulların ders programlarında yer almasından yaklaşık bir yüzyıl sonra ise sanat alanındaki ilk kurumsal yapılanma gerçekleşmiştir. Resmi adı; Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane olan kurumun (Zeytinoğlu, 2003) güzel sanatlar eğitiminde önemli bir yeri vardır. Bu süreci izleyen yıllarda; 1932 yılında sanat eğitimi açısından büyük önem taşıyan bir başka kurum olan Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-iş bölümü kurulmuştur (Çobanlı, 1995). 1955 yılında ise, çağın gereksinim duyduğu yaratıcı, araştırmacı, yenilikçi ve uygulamacı bireyler yetiştirmek amacıyla Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmuştur (Erbay, 2000; Özsoy, 2003). Türkiye'deki sanat eğitiminin tarihsel süreci 1980'li yıllara kadar bu üç kurum üzerinde şekillenmiştir.

12 Eylül 1980 sonrası yükseköğretim alanında yapılan önemli düzenlemelerin başında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gelmektedir. Tüm yükseköğretim kurumlarını ilgilendiren ve günümüzde yürürlükte olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun getirdiği düzenlemeler sonucunda sanat eğitimi veren kurumlar çeşitli değişimler geçirmiştir. 1981 tarihinde yayınlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile akademik, kurumsal, idari yönden yeniden yapılanma sürecine girilerek ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmıştır (Bilgin, 2009).

Sanatçı adayı yetiştirme görevini akademiler dahilinde sürdüren yükseköğretim kurumları olan Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi'nin isim ve bağlantıları 1982 yılında yapılan ilgili düzenleme ile değiştirilmiştir. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi 1983 yılında Mimar Sinan Üniversitesi adıyla yeniden örgütlenmiştir. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi'nin adı ise; 1982 yılında 41 sayılı YÖK teşkilatı hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesi uyarınca "Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu" olarak değiştirilmiş, daha sonra da "Güzel Sanatlar Fakültesi" olarak Marmara Üniversitesi'ne bağlanmıştır (Erbay, 2000). Gerçekleştirilen isim değişikliği ile o tarihe kadar tek başlarına bir kurum olan akademiler faaliyetlerini bir üniversiteye bağlı akademik birim olarak sürdürmeye başlamıştır.

Fakültelerin yeniden yapılanması ile başlayan dönüşüm sürecini yeni fakültelerin açılması takip etmiştir. 1992 ve 2005 yıllarında toplu olarak üniversiteler kurulmuş ve buna bağlı olarak sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının sayısında önemli artış olmuştur. Politik kararlar ve toplumsal beklentiler neticesinde üniversiteler kendilerini çeşitli alanlarda kanıtlama gereksinimi duymuşlardır. Bu ihtiyaçlar pek çok üniversitede Güzel Sanatlar Fakültelerinin oluşturulması yönünde bir eğilim ortaya çıkarmış ve bu eğilimler Yükseköğretimin üst yönetim organlarıncaya desteklenmiştir (Tuncay, 1995). 2000'li yıllara gelirken Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanan hükümetler sanat ve spor alanlarında gelişme

gösterilmesi gerektiği yönünde açıklamalar yapmışlardır. Bu açıklamalardan sonra Güzel Sanatlar Fakültelerinin sayılarının yeterli öğretim elemanına, alt yapıya ve teknik donanıma sahip olunmadan hızla arttırıldığı görülmektedir (Keser, 2009). 2000 yılı sonrası yaşanan artışa ve yükseköğretimdeki okullaşma oranına yönelik yapılan çalışmalara paralel olarak kurulan üniversitelerin birçoğunda sanatçı adayı yetiştiren fakülteler açılmış ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin sayısında artış olmuştur. Ancak fakültelerin açılması çeşitli konuların tartışılmasını da beraberinde getirmiştir.

2000 yılı sonrası üniversitelerle ilgili yapılan araştırmalarda ve konuyla ilgili basına yansıyan haberlerde; artışın etkilerinden sıklıkla bahsedilmekte ve yeni açılan fakültelerde yeterli araştırmanın ve planlamanın yapılmadığı üzerinde durulmaktadır (Arap, 2010; Doğan, 2013; Parlak ve Kaynar, 2005). Başaran (2002); her kente Güzel Sanatlar Fakültesi açılmasının, sanatın ve kültürün büyük kentlerin dışındaki kentlere de taşınması gibi haklı bir nedene dayandırılıyorsa, o takdirde bu fakültelerin, devlet tarafından maddi ve manevi olarak desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ancak bu kuruluşların yeterince araştırılmadığı; altyapı, araç-gereç, yeterli sayı ve düzeyde öğretim elemanı gibi gereksinimlerinin büyük ölçüde göz ardı edildiği görülmektedir (Şenses, 2005). Bu durum ise; geleceğin sanatçı adaylarını yetiştirme amacıyla olan Güzel Sanatlar Fakültelerinin niteliklerinin sorgulanmasına yol açmaktadır. Güzel sanatlar alanındaki uzman görüşlerinde de, niceliksel artış oranının bir takım sonuçları ortaya çıkardığı görülmektedir. Eğitimin niteliği, öğretim elemanı ihtiyacı ve mevcut fiziki koşullarda yaşanan sorunlar üzerinde birleşen alan uzmanları (Elmas, 2007; Keser, 2009; Toktaş, 2009; Türkdöğen, 2007; Uz, 2007) Türkiye'deki sanat eğitiminin gelişimi açısından mevcut konuların çözümlenmesi gerektiği görüşünü savunmaktadırlar. Bu görüşlere ek olarak; günümüzde birçok fakültenin kendi sorunlarına odaklandığı ifade edilebilir. Bu ise; Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin son yıllardaki gelişimini takip etmeyi ve yeni fakültele ilişkin nitelikli bilgilere ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bu noktada; niceliksel artışın boyutlarının araştırılması ve bu artışın eğitim durumuna etkisinin ortaya konması önemli görülebilir. Çünkü Güzel sanatlar eğitiminde; çağdaş, verimli ve yeterli bir gelişme gösterebilmek, yalnızca bu kurumların sayılarının arttırılması ile sağlanamaz (Erbay, 2000). İlgili fakültelerin temel amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için niceliksel artışla birlikte niteliksel bakımdan da ilerleme kaydetmeleri gerekmektedir. Niteliksel bakımdan ilerlemenin sağlanabilmesinde ise; bu fakültelerde yapılacak olan araştırmalar ve geleceğe yönelik planlamalar önem kazanmaktadır. Ayrıca benzer durumları yaşayan fakültelerin araştırılması sonucu, olası çözümlerinde paylaşılabilceği ve sorunların çözümü için harcanacak olan gücün en alt düzeyde tutulabileceği düşünülmektedir. Tüm bu temel problemlerden hareketle bu çalışma; 2000 yılı sonrası kurulan fakültelerin incelenmesi üzerine şekillenmiş ve "sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 2000 yılı sonrası

gelişimleri nasıldır?” sorusuna cevap aranan kuramsal bir araştırma olarak tasarlanmıştır.

Sanatçı Adayı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları

1983-2000 Yılları Arası Gelişim

1983 yılına kadar Türkiye’de; Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olmak üzere üç fakülte bulunmaktadır. 1983 yılında yürürlüğe giren kararname ile Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu eklenmiş ve sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumu sayısı 5’e yükselmiştir (Erbay, 2000). Ancak sanat eğitimi kurumlarının YÖK çatısı altında yeniden yapılandırılması konusunda olumlu ve olumsuz bir takım görüşler ortaya atılmıştır. Turani yapılan bu değişikliğin olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmektedir. Turani (1995); YÖK ve Türkiye’deki üniversiter sistemin, güzel sanatlar eğitiminin içinde bulunması gereken coşkulu, yaratıcı atmosferi oluşturamadığını belirtmekte ve fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin ders geçme ve mezun olma kaygısı duyduklarını, bu durumun ise sanatsal yaratıcılıklarının ve üretimlerinin önüne geçtiğini ifade etmektedir. İlgili alanda yer alan olumsuz yaklaşımların tersine, YÖK çatısı altında birleşimin olumlu olduğunu belirten görüşler de bulunmaktadır. Tuncay’a (1995) göre; sanat eğitiminin Türkiye’deki üniversite çatısı altında sürdürülmek istenmesinin kuramsal açıdan olumsuz bir yanı yoktur. Yazara göre; yakınılan konular büyük ölçüde merkezde üretilen global kararlar ile akademik ve mali özerklik konusunda ısrarla sürdürülmek istenen, eşyanın tabiatına aykırı uygulama alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır.

Ortaya çıkan çeşitli tartışma konularının gölgesinde ilerleyen dönüşüm süreci Anadolu’nun diğer illerinde açılan fakülteler ile devam etmiştir. (Şekil 1).

Şekil 1: 1992 Yılına Kadar Güzel Sanatlar Fakültelerinin İllere Göre Dağılımı

* Güzel Sanatlar Fakültesi olan iller koyu renkle gösterilmiştir.

Yürürlüğe konan YÖK Kanunu sonrasında; 1982 yılında 8, 1987 yılında 1 ve 1992 yılında 23 yeni üniversite kurulmuştur (YÖGM, 2010). Kurulan yeni üniversitelerin bünyesinde zaman içerisinde Güzel Sanatlar Fakülteleri açılmış ve 2000 yılına gelindiğinde fakülte sayısı 21'e ulaşmıştır. Bu hızlı artış sonucunda öğretim elemanı ihtiyacı, mekânsal koşullar, mezunların istihdamı gibi temel konularda sorunlar yaşandığı görülmüştür.

2000 Yılı Sonrası Gelişim

2000'li yıllarda ortaya çıkan küreselleşme kavramı; tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi, sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarında da etkisini göstermiştir. Bilgi, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki hızlı değişim küreselleşme sürecini hızlandıran araçlardır. Bu teknolojiler sayesinde, insanlar ve toplumlar arası iletişim ve etkileşimin hızı ve alanı da artmıştır (Karaman, 2010). Bu bağlamda; Türkiye yükseköğretim sistemi de 2000'li yılların başında; Avrupa Birliği'yle bütünleşme sürecine girmiştir ve uluslararası düzeyde rekabet gücüne sahip bir Avrupa Yüksek Öğretim Bölgesi oluşturulmaya çalışılmıştır (YÖK, 2003). Bu sürece dahil olan Türk Yükseköğretim Sisteminin yapmış olduğu önemli değişiklikler, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS/ECTS), öğrenci değişim programı ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) çalışmalarıdır (YÖK, 2013).

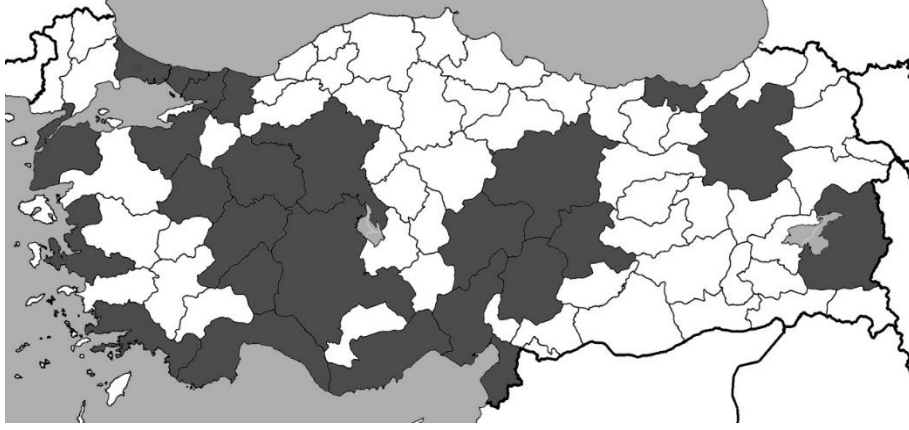
2005 yılı ve sonrasında; dünyanın ve Avrupa'nın çeşitli sanat eğitimi kurumları ile Türkiye'deki Güzel Sanatlar Fakülteleri arasında etkileşimi sağlamak, iletişimi güçlendirmek, çeşitli alanlarda iş birliği ve öğretim elemanı/öğrenci değişimi sağlamak için Bologna Süreci kapsamında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sayesinde Güzel Sanatlar Fakültesinden mezun olan öğrencilere; mezun oldukları programın ve aldıkları derslerin tamamının, sürece üye olan diğer ülkeler tarafından tanınması sağlanmaktadır. Ayrıca sürece dahil olan ülkeler ile yapılan anlaşmalar sonucu, çeşitli ülkelere öğretim elemanı ve öğrenciler Türkiye'deki Güzel Sanatlar Fakültelerinde belirli dönemlerde bulunmuş ve farklı kültürlerin etkileşimi sağlanmıştır. Aynı zamanda Türkiye'deki fakültelerden de yurtdışındaki çeşitli üniversitelere kısa süreli sanat eğitimi için öğretim elemanları ve öğrenciler gönderilmiştir. Bu uygulama; sanat eğitiminin farklı ülkelerdeki uygulamalarının yerinde görülmesine, teknik ve teknoloji transferinin yapılmasına olanak sağlamaktadır. TYYÇ kapsamında yapılan çalışmalar; güzel sanatlar eğitiminde, farklı ağırlıklar gösteren sanat-tasarım dallarında sanatçı-tasarımcı yetiştirilmesini, toplumun sanatsal yapısının evrensel değerlere ulaştırılmasını, sanatın, tasarımın ve endüstrinin üst düzey kadrolarının oluşturulmasını ve gelecek kuşaklara kendi meslek alanlarında yetkin ve bilgili bireylerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır (YÖK, 2011).

Uluslararası boyuttaki düzenlemelerle birlikte, 2000 yılı sonrasında yaşanan gelişmelerin bir diğerini de fakülte sayılarında yaşanan artış oluşturmaktadır. 1992-2000 yılları arasında görülen artış, 2000-2004 yılları arasında da devam etmiş, beş yeni fakülte daha kurulmuş ve fakülte sayısı 26 olmuştur.

Yeni kurulan Güzel Sanatlar Fakülteleri ile birlikte, çeşitli sanat dallarını uygulayan, eserler üreten, sanatın gelişmesine ve yurt geneline yayılmasına katkı sağlayan sanat merkezleri olan

fakülteler, İstanbul, Ankara ve İzmir'in dışına çıkmış ve tüm Türkiye'de varlığını sürdürmeye başlamıştır (Şekil 2).

Şekil 2: 1992-2004 Yılları Arasında Güzel Sanatlar Fakültelerinin İllere Göre Dağılımı

* Güzel Sanatlar Fakültesi olan iller koyu renkle gösterilmiştir.

2000 yılında 21 olan fakülte sayısı %233 artış göstermiş ve 2016 yılında 70'e ulaşmıştır. Resmî Gazete kayıtları incelendiğinde 2016 yılı itibariyle Türkiye'deki devlet üniversitelerinde; 53 Güzel Sanatlar Fakültesi, 7 Sanat ve Tasarım Fakültesi, 4 Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, 5 Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi ve 1 Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi olmak üzere toplam 70 fakülte bulunduğu belirlenmiştir. Vakıf kuruluşlarına bağlı özel üniversitelerdeki fakülteler de eklendiğinde Türkiye'deki sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının sayısı 120'ye ulaşmaktadır. Farklı isimler altında yapılan fakülteler, bu çalışmada ortak bir isimle "Güzel Sanatlar Fakültesi" olarak anılmıştır.

2005 yılından itibaren devlet üniversitelerine bağlı Güzel Sanatlar Fakültelerinin sayısal artışı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: 2005 yılı ve sonrasında Güzel Sanatlar Fakültelerinin Sayısal Artışı

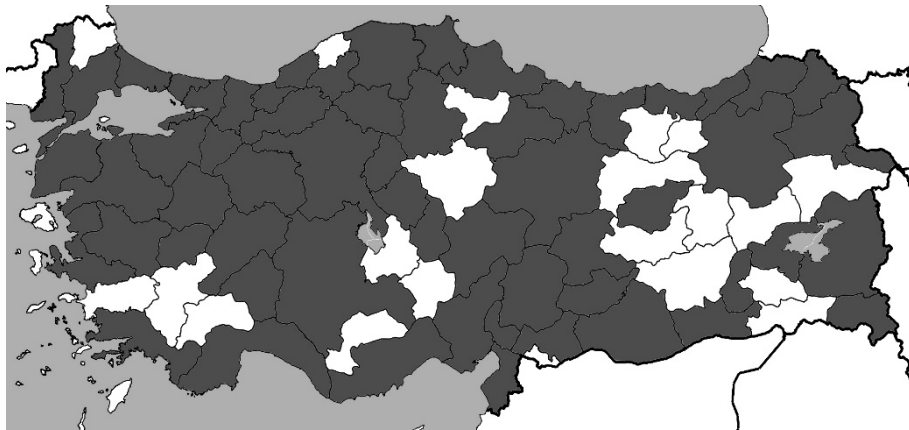
Yıl	Kurulan Fakülte Sayısı	Toplam Fakülte Sayısı	Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranı
2004	3	26	--
2005	5	31	% 19,2
2006	--	--	--

2007	5	36	% 16,1
2008	3	39	% 8,3
2009	5	44	% 12,8
2010	5	49	% 11,3
2011	4	53	% 8,1
2012	12	65	% 22,6
2013	2	67	% 3,0
2014	1	68	% 1,5
2015	2	70	% 2,9
2016	--	--	--

Kaynak: Fakültelerin kurulması ile ilgili Resmî Gazete kayıtlarından derlenmiştir.

Günümüzde 60 şehre yayılan ve Türkiye'nin tüm bölgelerinde bulunan Güzel Sanatlar Fakültelerinin birçoğu eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Kuruluş aşamasında olan fakültelerin ise kısa süre içinde eğitim-öğretim faaliyetlerine başlayacağı belirtilmektedir. 2005-2016 yılları arasında Güzel Sanatlar Fakültelerinin dağılımı Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3: 2005-2016 Yılları Arasında Güzel Sanatlar Fakültelerinin İllere Göre Dağılımı

* Güzel Sanatlar Fakültesi olan iller koyu renkle gösterilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 2000 yılı sonrası gelişimini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma ile Güzel Sanatlar Fakültelerinin niceliksel artışına ilişkin bir takım sonuçlara ulaşılmış ve fakülte sayısının 2000 yılı sonrasında düzenli bir artış süreci izlediği belirlenmiştir. 2000 yılında 21 olan fakülte sayısının 2016 yılında 70'e yükseldiği sonucuna ulaşılmış ve söz konusu artış oranının %233 olduğu hesaplanmıştır.

Sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 60 şehirde bulunması; ilgili alandaki eğitimin ülke geneline dengeli bir şekilde dağılması ve yetenekli gençlerin güzel sanatlar alanında yetiştirilmesi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Ancak; sanatçı adayı yetiştiren ilk kurum olan Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane'nin kurulduğu 1883 yılından 2000 yılına kadar geçen 117 yıllık sürede 21 fakülte açılmasına karşın, 2000 yılından 2016 yılına kadar geçen 16 yıllık sürede 49 fakültenin açılmış olması üzerinde durulması gereken önemli bir husus olarak görülebilir. Bu durum, nitelikli öğretim elemanı ihtiyacı, mekânsal sorunlar, mezunların istihdamı gibi temel sorunları da beraberinde getirmiştir. Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Resmî Gazetede (2006) yayımlanan Dokuzuncu Kalkınma Planında söz konusu temel sorunlara yer verilmiş olup; *'fiziki altyapı, donanım ve öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi ve eğitime ayrılan kaynakların daha etkin kullanımı ihtiyacının devam ettiği'* ifade edilmiştir. Benzer şekilde dönemin YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan da üniversitelerin sorunlarına değinmekte ve Erzurum'da düzenlenen rektörler toplantısında *'yeni açılan üniversitelerde ciddi sorunlar yaşanıyor. Alt yapı problemlerinden tutun, akademik ve idari personele kadar ciddi sıkıntılar var'* şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (DHA, 2010).

Resmî açıklamaların yanında ilgili literatürde de benzer ifadeleri görmek mümkündür. Türkdöğan'a (2007) görede; bu ivme sayısal artışı ifade etmekte ancak niteliksel artışı beraberinde getirmemektedir. Öğretim üyesi ve yapısal altyapılar kurulmadan yeni fakülteler açılmaktadır. Altinkurt (2005), niceliksel artışa paralel olarak öğretim elemanı sayısının da artması gerektiğini ve bu sayının oluşacak ihtiyacı karşılaması gerektiğini vurgulamaktadır. Arap (2010) ise bu konudaki görüşlerini; çok sayıda üniversitenin bir arada kurulması ile insan kaynağının oluşturulamadığı, mali kaynak aktarımı açısından ülke bütçesinin çok zorlandığı vedolayısıyla yeni kurulan üniversitelerin çok ciddi sıkıntılar yaşadıkları şeklinde ifade etmiştir. Parlak ve Kaynar (2005) ise 2000 yılı sonrası yaşanan sayısal artışı 1992 yılı ile karşılaştırarak; gerekli planlamanın yapılmaması, öğretim elemanı ve temel altyapı ihtiyaçlarının karşılanmaması halinde yeni kurulacak üniversitelerin de 1992 yılında toplu

olarak kurulan üniversitelerle benzer sorunları yaşayacağını ve bu durumun niteliği olumsuz yönde etkileyeceğini belirtilmişlerdir.

2000 yılı sonrası gelişime ilişkin benzer görüşleri çoğaltmak mümkündür. Özetle; ilgili literatür incelendiğinde, yeterli planlama yapılmadan, mezuniyet sonrası istihdam olanakları araştırılmadan, teknik ve mekânsal altyapı ihtiyaçları karşılanmadan, akademik ve idari kadrolar belirlenmeden, aday öğrenci kaynakları temin edilmeden yeni fakültelerin kurulduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı; pek çok fakülte yeterli öğretim elemanı sayısına ulaşmamış, asgari fiziki koşulları sağlayamamış ve kuruluşundan ancak 3-4 yıl sonra eğitim-öğretime başlayabilmiştir.

Söz konusu planlamaların yapılması halinde sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının niceliksel artışı olumlu karşılanabilir. Çünkü kendisini güzel sanatlar alanında geliştirmeyi düşünen bireylerin bu kurumlara kolaylıkla ulaşabilir olmasının hem birey hem de kurum açısından olumlu etkileri bulunmaktadır. Ancak her yıl ortalama 150 öğrencinin mezun olduğu bu fakültelerde, toplam mezun sayısının yıllık ortalama 10.000 kişi olacağı hesaplanabilir. Bu durum ise; ilgili fakülte mezunlarının istihdam olanaklarının sorgulanmasına yol açmakta ve bu konuda kapsamlı araştırmalar yapılmasını düşündürmektedir.

Son söz; yükseköğretim kurumlarının niceliksel artışı dönemin yönetimleri tarafından öncelik olarak belirlenmiş ve bu durum niteliksel gelişimin önünde tutulmuştur. Böylece eğitimde nicelik niteliğe yeğlenmiştir (Adem, 2008). Ancak fakültelerin niteliğine bakılmaksızın sadece niceliksel bir artış sağlanmasının, Türk sanatını olumlu yönde geliştirmesi beklenemez. Bu sebeple fakültelerin niteliksel koşullarının geliştirilmesi için gerekli tedbirlerin kısa sürede alınması önerilebilir. Çünkü zaman içinde tüm sorunlar çözüme kavuşturulsa bile yetersiz koşullarda öğrenimlerini tamamlayan mezunları daha iyi koşullarda tekrar öğretim sürecine almak mümkün değildir. Bu sebeple, sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının en önemli önceliğinin, en kısa sürede eğitim-öğretime başlamak değil, mevcut nitelikleri en üst seviyeye ulaştırmak olduğu vurgulanmalıdır.

References / Kaynakça

Adem, M. (2008). Çağdaş Üniversite mi Medrese mi. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Altınkurt, L. (2005). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Dergisi, 12, 125-136.

Arap, S. K. (2010). Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. C:65, S:1.

Başaran, H. K. (2002). Yaratıcılık ve Eğitim. *Hacettepe Üniversitesi 1.Ulusal Mezuniyet Sergisi ve Sempozyumu*.

Bilgin, V. (2009). *Türkiye’de Üniversite Sorunu ve Üniversite Çalışanları Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Türk Eğitim-Sen.

Çobanlı, Z. (1995). Sanat Eğitiminin Gelişimi ve Bu Gelişim İçinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Örneği. *Anadolu Üniversitesi 1. Sanat Eğitimi Güzel Sanatlar Fakültesi 10.Yıl Etkinlikleri Sempozyumu*.

DHA. (2010). *Erzurum’daki Rektörler Toplantısı*. <http://www.medya73.com/erzurumdaki-rektorler-toplantisi-haberi-153559.html> adresinden 26 Ocak 2011 tarihinde edinilmiştir.

Doğan, D. (2013). Yeni Kurulan Üniversitelerin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Bülent Ecevit Üniversitesi Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. C:3, S:2.

Elmas, H. (2007). 21. Yüzyılda Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi ve Güzel Sanatlar Eğitimde Yaşanan Sorunlar. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*. Sayı:11.

Erbay, M. (2000). *Plastik Sanatlar Eğitimi’nin Gelişimi* (2.bs). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Karaman, K. (2010). *Küreselleşme ve Eğitim*. <http://diwelttdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/view/163/karaman> adresinden 03 Eylül 2013 tarihinde edinilmiştir.

Keser, S. C. (2009). *Devlet Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakültelerinde Sanatçı Adayı Yetiştirme Sorunsalı*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.

Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Parlak, İ. & Kaynar, M. (2005). *Her ‘İl’e Bir Üniversite Türkiye’de Yükseköğretim Sisteminin Çöküşü*. Ankara: Paragraf Yayınları

Resmî Gazete (2006). *Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013*. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/1/plan9.pdf> adresinden 10Mart 2017 tarihinde edinilmiştir.

Şenses, F. (2005). *Yeni Üniversiteler Kurulması*. <http://www.metu.edu.tr/~fsenses/files/yeniuniversiteler.pdf> adresinden 03 Ekim 2011 tarihinde edinilmiştir.

Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Toktaş, P. (2009). *Güzel Sanatlar Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Temel Sanat Eğitimi/Temel Tasarım Dersine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tuncay, M. (1995). Üniversitede Güzel Sanatlar Eğitiminin Ülke Gereksinimleri Açısından Önemi ve İzmir Deneyimi. *Anadolu Üniversitesi 1. Sanat EğitimiGüzel Sanatlar Fakültesi 10.Yıl Etkinlikleri*

Sempozyumu. Eskişehir.

Turani, A. (1995). Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Bu Kurumlardaki Eğitim-Öğretimin Programlaştırılması Üzerine. *Anadolu Üniversitesi 1. Sanat Eğitimi Güzel Sanatlar Fakültesi 10.Yıl Etkinlikleri Sempozyumu*. Eskişehir.

Türkdoğan, T. (2007). Yeni Kurulan Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Yapısal Sorunları. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*. Sayı:11.

Uz, A. (2007). Güzel Sanatlar Fakültelerinde Öğretim Elemanı Ögesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*. Sayı:11.

Yükseköğretim Genel Müdürlüğü (2010). *Kuruluş Yıllarına Göre Üniversiteler*. <http://yogm.meb.gov.tr/universiteler.htm> adresinden 15 Ekim 2010 tarihinde edinilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu (2003). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/turk_yuksekogretim_bugunku_durumu_mart_2003.pdf/61b573f7-3675-4063-8889-dd133d74177c adresinden 10 Mart 2017 tarihinde edinilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu (2011). *Temel Alan Yeterlilikleri / Sanat*. http://tyyc.yok.gov.tr/raporlar/21_SANAT_13_01_2011.pdf adresinden 16 Ağustos 2011 tarihinde edinilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu (2013). *Bologna Süreci*. <https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&i=3> adresinden 24 Mart 2013 tarihinde edinilmiştir.

Zeytinoğlu, E. (2003). *Sanayi Nefise'den Günümüze Akademiye Tanıklık 3*. Ankara: Bağlam Yayıncılık.

Zeytinoğlu, E. (t.y.). *Resmî Gazete*. <http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx> adresinden erişilmiştir.